

Stanisław Koziej

**PROBLEMY GLOBALNE
I BEZPIECZEŃSTWO
MIĘDZYNARODOWE**

Część II
DOKTRYNY I PRAKTYKA
BEZPIECZEŃSTWA
MOCARSTW GLOBALNYCH

USA: hegemon globalny(!?)

USA: obszary zainteresowań strategicznych

Klasyczna strategia zimnowojenna

- **Hiroszima (6.08.45) i Nagasaki (9.08.45)**
- **Odstraszanie symetryczne – zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia**
- **Groźba „zimy nuklearnej” („nuklearnej epoki lodowcowej”)**
- **Kryzys kubański w 1962 r.**

Hegemonizm pozimnowojenny

- **Globalny „żandarm i... dobry samarytanin”**
- **Odstraszanie nuklearne (wobec Rosji utrzymanie zasady wzajemnego gwarantowanego zniszczenia)**
- **Promocja poszerzania NATO**
- **Interwencje kryzysowe**

Nowa strategia wobec zagrożeń asymetrycznych: doktryna Busha

- **Szok strategiczny po ataku Al.-Kaidy 11.09.2001. Uderzenie odwetowe w Afganistanie (art. 5. NATO!)**
- **Nieadekwatność dotychczasowej strategii odstraszania (MAD) w stosunku do terrorystów i państw zbrojeckich**
- **Doktryna operacji prewencyjnych (uprzedzających) w zwalczaniu terroryzmu i BMR (przykład Iraku)**
- **Obrona przeciwrakietowa – odpowiedź na asymetryczne zagrożenia rakietowo-nuklearne**

USA – zmiana strategiczna Obamy

- **Anty-Bush**
- **Świat bez broni jądrowej**
- **Reset z Rosją**
- **Powrót do multilateralizmu**
- **Korekta obrony przeciwrakietowej**
- **Wycofanie z Iraku (i powrót do Iraku), dokończenie Afganistanu (???)**
- **Zwrot ku Azji**
- **Problem „czerwonej linii” wobec Syrii**
- **Krach resetu, powrót do Europy?**

Strategia rywalizacji wielkomocarstwowej: doktryna Trumpa

- Zmiana priorytetów w ocenie zagrożeń: **z asymetrycznych na symetryczne**
- Zagrożenia: **Rosja, Chiny + Korea Płn., Iran + grupy zagrożeń transnarodowych** (terrorystyczne, przestępcze)
- Ochrona kraju i społeczeństwa (ochrona granic, kontrola migracji, ochrona infrastruktury, OPRak, cyberbezpieczeństwo)
- Pokój przez siłę (modernizacja SZ, dominacja militarna, cyber- i kosmos, wywiad, dyplomacja, podział kosztów z sojusznikami)
- Zwiększenie wpływów USA (silna pozycja w organizacjach międzynarodowych, ochrona własnych wartości, suwerenność, wspieranie rozwoju potencjalnych sojuszników i partnerów, interesy narodowe first)

Praktyka strategiczna Bidena

- **Cele (strategia) – kontynuacja; sposoby (polityka) – korekty**
- **Główne wyzwanie – Chiny. Punkt ciężkości: rejon Indo-Pacyfiku**
- **Powrót do multilateralizmu w relacjach z sojusznikami: poprawa relacji w NATO; otwarta sprawa relacji z UE**
- **„Słoń w składzie porcelany”: wyjście z Afganistanu, powołanie AUKUS**
- **Chłód w relacjach z Rosją**

ROSJA: mocarstwo neoimperialne

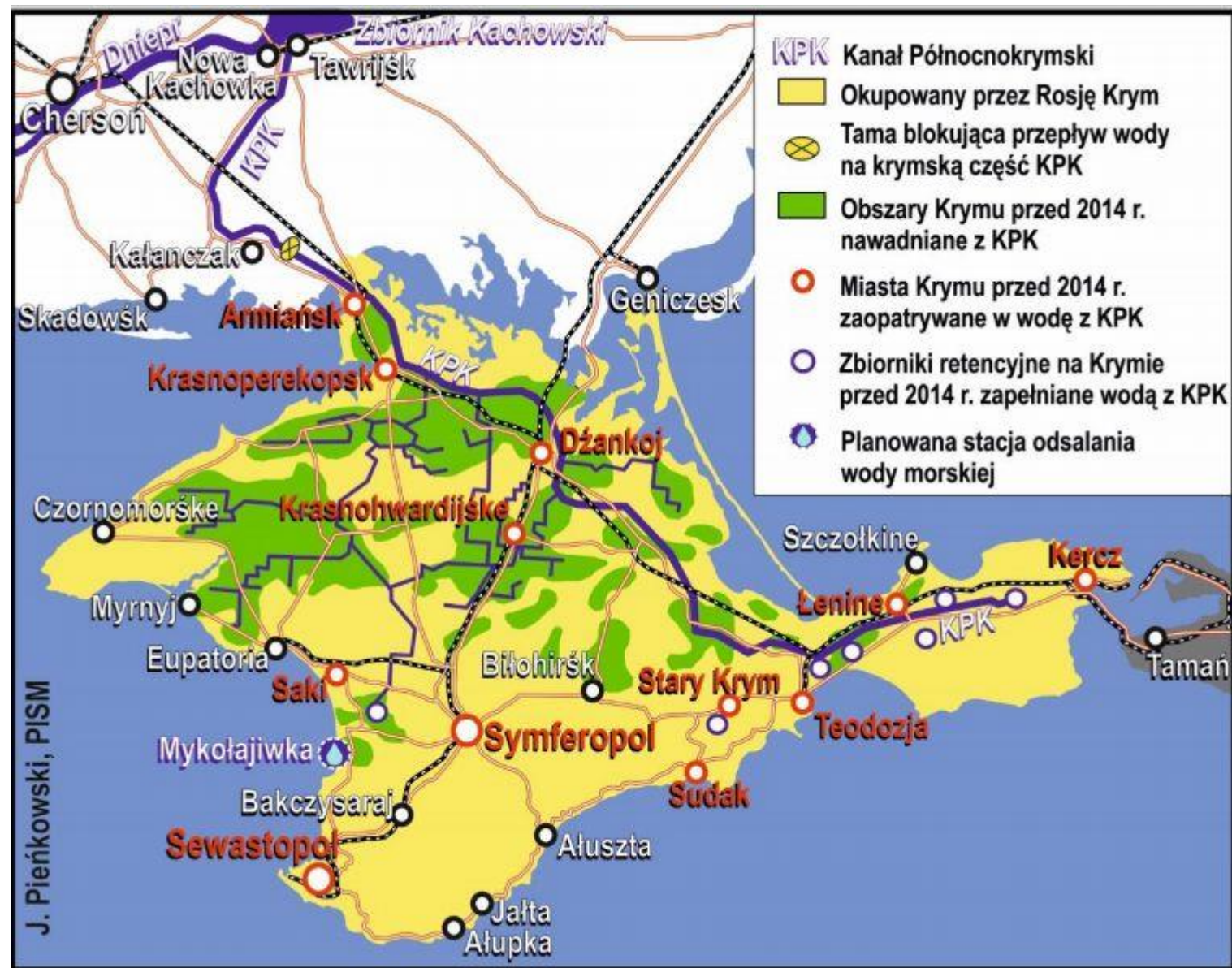
Rakieta JARS – symbol rosyjskiej potęgi

Rosja – okres pozimnowojenny

- **Jelcyn:** poszukiwanie miejsca w nowym porządku strategicznym w latach 90.
- **Putin:** polityka neoimperialna i przyjęcie kursu jednoznacznie **anty zachodniego** (USA, NATO, UE - wyłącznie jako zagrożenia)
- **Kraje poradzieckie jako strefa wpływów, ich ograniczona suwerenność, możliwość użycia siły przeciwko nim (presja polityczno-strategiczna): przykład Białorusi**

Rosyjska praktyka strategiczna

- **Wojna z Gruzją/2008 – test zbrojny**
- **Wojna z Ukrainą/2014 – wymiar regionalny (obecna sytuacja – zamrożony konflikt w Donbasie!)**
- **Interwencja w Syrii – wymiar globalny**
- **NOWA, HYBRYDOWA ZIMNA WOJNA Z ZACHODEM! Przykład: białoruska presja graniczna na UE (Polska, Litwa, Łotwa)**

Wielowymiarowa ekspansja rosyjska

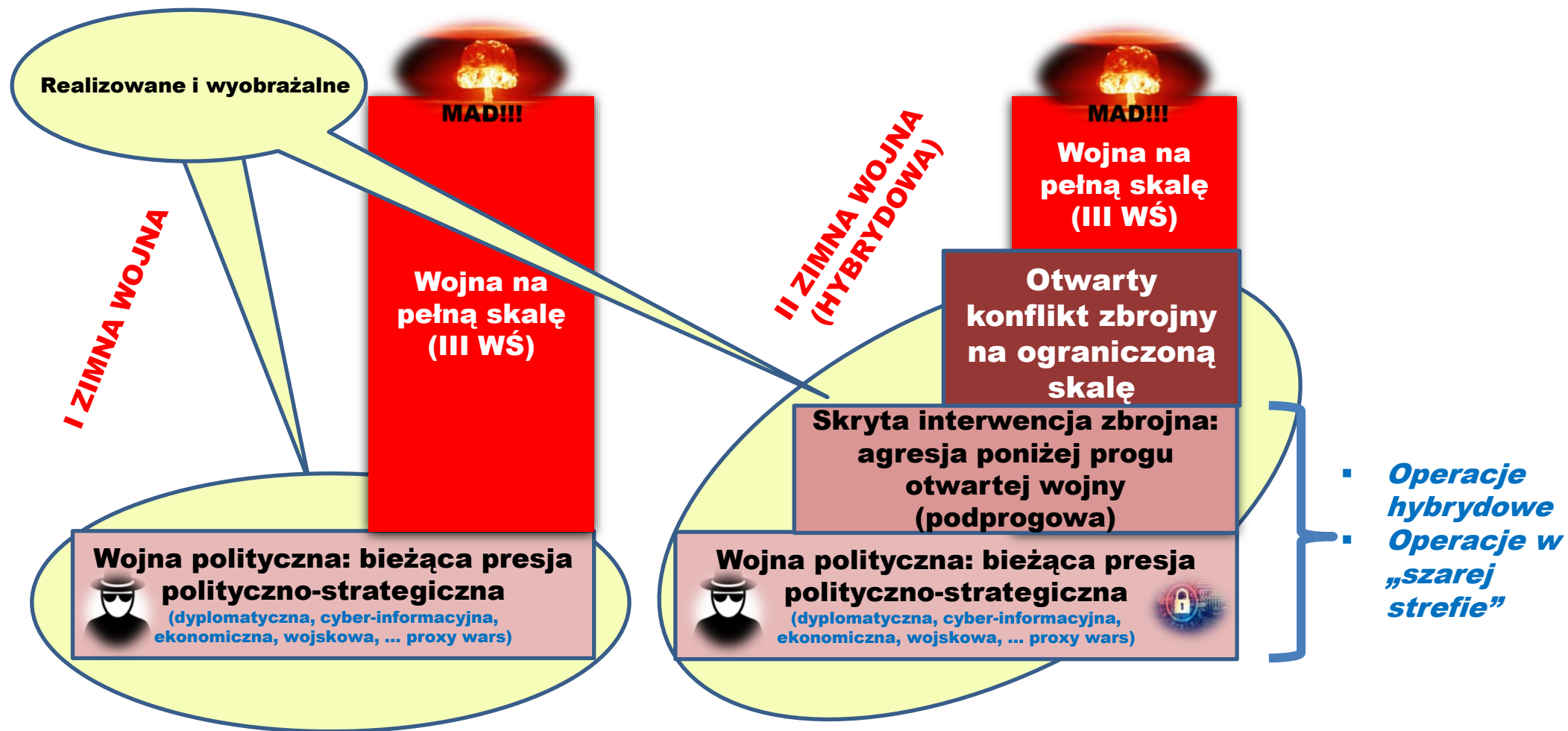
Expanding Network

Putin has used political, economic and military power to expand Russia's sway beyond its borders

🔥 Conflict 🔫 Weapons deal ☢ Nuclear deal 🛢 Oil output deal ⚡ Energy 🇷🇺 Investment

Porównanie I zimnej wojny XX wieku z nową (II) zimną wojną XXI wieku: stopnie eskalacji

Wojna polityczna (political warfare) - presja polityczno-strategiczna

- **Wojna polityczna - presja polityczno-strategiczna:**
 - **Coercive diplomacy**
 - **Operacje szpiegowskie**
 - **Dywersja informacyjna, w tym cyberdywersja**
 - **Sankcje ekonomiczne**
 - **Dyslokacja i modernizacja SZ**
 - **Manewry wojskowe**
 - **Prowokacyjne incydenty wojskowe**
 - **Proxy wars**

Skryta interwencja zbrojna (agresja podprogowa)

- Skryta interwencja/agresja podprogowa:
 - Uruchamianie/wykorzystywanie wewnętrznych sił antypaństwowych przez służby specjalne
 - Operacje cyberdywersji
 - Skryte (pod przykryciem) użycie wojsk specjalnych/specnazu
 - Oslona interwencji szantażem otwartego konfliktu zbrojnego („**kułak konwencjonalny**” - duże zgrupowanie wojsk rozwinięte np. w ramach **ćwiczeń typu ZAPAD** w pobliżu granic NATO)
 - Uwaga: sytuacja **trudnokonsensusowa w NATO/UE**

Agresja ograniczona

- Agresja otwarta – ograniczona:
 - Przejście od agresji skrytej do otwartej
 - Selektywne uderzenia rakietowo-lotnicze
 - Błyskawiczna operacja aterytorialna (raid, operacja desantowa)
 - Agresja terytorialna o ograniczonym rozmachu (celach, skali, terytorium...)
 - „Parasol” taktycznej broni jądrowej (doktryna deeskalacji nuklearnej i ... ostrzegawcze uderzenie jądrowe)

Wojna na pełną skalę

- Agresja na pełną skalę
 - Wariant bardzo mało prawdopodobny – jak w czasie I zimnej wojny
 - Wyrwanie się spod kontroli agresji ograniczonej
 - Błąd ludzki/technologiczny
 - Cyberdywersja strony trzeciej w systemie kierowania bronią raketowo-nuklearną
 - **MAD: Mutual Assured Destruction (zasada wzajemnego gwarantowanego zniszczenia) – jako bezpiecznik**

Możliwe scenariusze relacji Rosja - NATO

```
graph TD; A[Możliwe scenariusze relacji Rosja - NATO] --> B[Zimna wojna]; A --> C[Chłodny pokój]; A --> D[Wojna gorąca];
```

Zimna wojna

**Chłodny
pokój**

**Wojna
gorąca**

Scenariusze neozimnowojenne w relacjach NATO - Rosja

- **Scenariusz stabilizacyjny**
 - **ustanowienie i wdrożenie mechanizmów konfrontacji strategicznej adekwatnych do warunków nowej zimnej wojny**
- **Scenariusz destabilizacyjny**
 - **brak skutecznej odpowiedzi Zachodu (NATO, UE) na neozimnowojenną doktrynę i praktykę Rosji**

Jakie perspektywy dla Rosji?

- **Rosja, tak jak ZSRR, nie może przetrwać w dłuższej perspektywie neozimnowojennej konfrontacji, w tym wyścigu zbrojeń**
- **Musi szukać zmiany:**
 - **Albo zaplanowana korekta kursu i wystawienie nowego przywództwa**
 - **Albo wymuszona zmiana wewnętrzna (rewolucja)**

CHINY:

PRETENDENT DO ROLI HEGEMONA ŚWIATOWEGO

Nowe determinanty bezpieczeństwa Chin w XXI wieku (1)

- **Tradycja Konfucjusza: balansowanie między celami rozwoju (gromadzenie potencjału) i bezpieczeństwa (eksploatacja potencjału): priorytet dla celów rozwojowych. Teraz – zmiana!!**
- **Koniec zimnej wojny – zmniejszenie ryzyka udziału w wielkiej wojnie**
- **USA na początku XXI wieku skupione na wojnie z terroryzmem i wojnach na Bliskim Wschodzie**

Nowe determinanty bezpieczeństwa Chin w XXI wieku (2)

- **Pomyślna koniunktura na rynkach światowych dała szansę rozwojowe: wysokie tempo rozwoju gospodarczego**
- **Nawiązanie rywalizacji gospodarczej z państwami rozwiniętymi (cel: mocarstwowość w 2049 r., na 100-lecie ChRL; czy pojawia się „zadyszka”?)**
- **Pivot USA w stronę Azji: narastanie bezpośredniej rywalizacji (Pułapka Tukidydesa)**

Podstawy strategiczne bezpieczeństwa Chin (1)

- **Wymiar polityczny: Utrzymanie rządów KPCh – fundamentem bezpieczeństwa (model leninowski – interes partii interesem narodu – struktury partyjne trzonem państwa, pozycja nadrzędna wobec administracji; SZ podlegają Centralnej Komisji Wojskowej KPCh)**
- **Zintegrowane (poszerzone) podejście do spraw bezpieczeństwa**
- **Nowa Koncepcja Bezpieczeństwa kooperatywnego w Azji oparta na zasadach pokojowego współistnienia**
- **Strategia aktywnej obrony**

Podstawy strategiczne bezpieczeństwa Chin (2)

- **Bezpieczeństwo w środowisku informatycznym (sztuczna inteligencja)**
- **Wzrost znaczenia bezpieczeństwa morskigo**
- **Doktryna atomowa: tylko odstraszanie, koncepcja odwetu**
- **Rewolucyjna modernizacja sił zbrojnych**
- **Wyjście na zewnątrz: misje pokojowe, manewry, misje szkoleniowe (np. w Afryce)**
- **USA i Tajwan - główne punkty odniesienia**

Chińska Inicjatywa Pasa i Drogi (Belt & Road)

**Ekspansja
ekonomiczna na
obszary Azji
Centralnej,
Bliskiego
Wschodu, Afryki
i Europy poprzez
programy
infrastrukturalne
i finansowe...**

Scenariusze rywalizacji USA - Chiny

Rywalizacja konfrontacyjna (raczej nieunikniona)

Rywalizacja kooperacyjna (mało realna)

Nowa zimna wojna: wojna polityczna

(bardzo prawdopodobna: presja polityczna, ekonomiczna, informacyjna, wyścig zbrojeń, incydenty militarne, proxy wars...)

Sytuacja nierozstrzygalna przez dekady, jak pierwsza zimna wojna w XX wieku

Wojna incydentalna: ograniczony konwencjonalny konflikt zbrojny

(prawdopodobna: duży incydent zbrojny, intencjonalna, sprowokowana lub ...niechciana wojna; Morze Południowochińskie, Tajwan, Korea...)

Sytuacja ryzykowna. Obie strony mają szanse na zyski, ale obie ryzykują stratami, a nawet katastrofą eskalacyjną

Wojna totalna: na pełną skalę, nuklearna
(bardzo mało prawdopodobna, ale nie dająca się wykluczyć jako przypadkowa lub po nieudanej deeskalacji...)

Sytuacja katastrofalna. Obie strony przegrywają

Szanse i ryzyka USA i Chin

Inne państwa – mocarstwa regionalne

- **Indie – konkurent Chin do liderowania w Azji, konflikty terytorialne z Chinami (Tybet) i Pakistanem (Kaszmir), doktryna nuklearna**
- **Pakistan – tykająca bomba nuklearna**
- **Francja – ambicje przewodzenia w Europie**
- **Wielka Brytania – pragmatyzm, strategia balansowania**
- **Niemcy – siła gospodarcza, politycznie - w punkcie zwrotnym?**
- **Turcja – mocarstwo regionalne, państwo autorytarne, kłopoty w NATO**
- **Japonia – renesans potęgi wojskowej i zaangażowania wojskowego**
- **Izrael – siła wpływów**
- **Iran, Korea Płn. – zagrożenia nuklearne**

Dziękuję😊

Pytania?

*zapraszam
też na:*

www.koziej.pl
[@SKoziej](https://www.instagram.com/skoziej)